

Vergaderjaar 2025–2026

31 865

Verbetering verantwoording en begroting

Nr. 302

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE HANDEL EN ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 11 mei 2026

In het schriftelijk overleg van 28 juni 2024 stelden de rapporteurs van de Vaste Commissie Buitenlandse Handel en Ontwikkelingshulp dat de resultaatmeting aandacht behoeft (kamerbrief 11 sept 2024; Kamerstuk 31 865, nr. 259). De rapporteurs concludeerden dat indicatoren weliswaar een kwantitatieve indicatie van de resultaten geven, maar niet het hele verhaal vertellen. De rapporteurs suggereerden bovendien dat er bij de verantwoording in het Jaarverslag meer samenhang zou kunnen zijn met andere instrumenten, zoals de Strategische Evaluatieagenda. Deze bevindingen volgden op aanbevelingen van de Algemene Rekenkamer (AR) en de directie Internationaal Onderzoek en Beleidsevaluatie (IOB). Meer integraliteit in de verantwoording faciliteert ook het bijsturen van beleid («de lerende overheid») op basis van de jaarlijkse en meerjarige verantwoording.

In consultatie met de vaste Kamercommissie BHOS is in de afgelopen anderhalf jaar gewerkt aan een verbetering van de verantwoordingssystematiek. De brieven die volgden gaven inzicht in hoe de verbeterde verantwoordingssystematiek kan worden ingevuld (Kamerstuk 31 865, nr. 282 en Kamerstuk 31 865, nr. 285). De volgende drie uitgangspunten kwamen daarbij naar voren:

Allereerst zal de verbeterde verantwoordingssystematiek de wettelijke kern van de verantwoordingssystematiek centraal stellen en deze doelmatiger inrichten, sterker opgehangen aan beleidsdoelen. Bij de jaarlijkse verantwoording via het jaarverslag per sub-artikel zullen de principes van doeltreffendheid en doelmatigheid (conform Comptabiliteitswet artikel 3.1) beter tot uitdrukking komen.

Voorts zal de verbeterde verantwoordingssystematiek de meerjarige verantwoording, de jaarlijkse verantwoording en de verantwoording van

coherentie tussen nationaal en internationaal beleid sterker bij elkaar brengen.¹

Tot slot zal een centralere rol worden toegekend aan de Regeling Periodieke Evaluaties (RPE) voor de meerjarige verantwoording.

Concreet hebben bovengenoemde uitgangspunten geleid tot de volgende voorgestelde verbeteringen voor de jaarlijkse verantwoording via het jaarverslag BHOS, zoals besproken met de rapporteurs van de Commissie BHOS op 2 april 2026.

Het gebruik van indicatoren als instrument voor het meten van voortgang op resultaten wordt gecontinueerd. Deze resultatendata zullen voortaan echter nadrukkelijker worden gebruikt ter onderbouwing van de meer narratieve verantwoording, als volgt:

- I. Meer aandacht voor toelichting op, en duiding van, tijdens verslagperiode behaalde resultaten in de hoofdttekst, met referentie aan hoe dat bijdraagt aan de beleidsdoelstellingen
- II. Meer aandacht voor resultaten die niet uniform meetbaar zijn, met referentie aan hoe dat bijdraagt aan de beleidsdoelstellingen
- III. Meer aandacht voor lange- en middellange termijn resultaten (en verantwoording daarover) uit de Strategische Evaluatie Agenda.

I. Meer aandacht voor toelichting op en duiding van tijdens verslagperiode behaalde resultaten in de hoofdttekst

De indicatoren tabel met toelichting, zoals die tot nu toe is opgenomen in Deel D., bijlage 4, van het BHOS jaarverslag komt te vervallen.

In plaats daarvan zal in deel B. Beleidsverslag, 4. Beleidsartikelen onder kopje C. Beleidsconclusies in de eerste alinea's uitgebreider (dan voorheen het geval) worden ingegaan op:

- De doelstelling
- De belangrijkste behaalde resultaten tijdens verslagperiode. Deze resultaten komen voort uit de beleidsdoelstelling en zijn bij aanvang van de activiteiten vastgesteld; hieraan wordt ook gerefereerd in dit deel van het jaarverslag.
- Deze resultaten komen voort uit de beleidsdoelstelling zoals die voorafgaand is vastgesteld; hieraan wordt ook gerefereerd in dit deel van het jaarverslag.
- Herkomst en duiding van bovengenoemde resultaten.

II. Meer aandacht voor resultaten die niet uniform meetbaar zijn, met referentie aan hoe dat bijdraagt aan de beleidsdoelstellingen

Op dit moment worden belangrijke ontwikkelingen die tijdens de verslagperiode tot resultaten leiden zijdelings genoemd – op verschillende plekken in de hoofdttekst en in deel D, bijlage 4. Kenmerkend is dat deze resultaten een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan de (overkoepelende) beleidsdoelstelling, maar niet als zodanig voorafgaand zijn vastgelegd als standaardnormen, die ieder jaar worden gemeten. Het uitgebreider ingaan op deze niet-gestandaardiseerde resultaten (naast de gestandaardiseerde resultaten, zie onder I.) geeft een veel completer beeld van de behaalde doelstellingen van het beleid, mits er een mate van continuïteit wordt nagestreefd (geen «cherry picking»).

¹ De door de Kamercommissie BHO in hun oorspronkelijke verzoek gevraagde verwijzing naar Brede Welvaart in het jaarverslag is reeds geadresseerd door de introductie van een Brede Welvaart-paragraaf in het jaarverslag (BZ en BHOS) vanaf het Jaarverslag 2025.

In het vervolg zal in deel B. Beleidsverslag, 4. Beleidsartikelen onder kopje C. Beleidsconclusies in de middelste alinea's worden ingegaan op:

- Relevante ontwikkelingen in de verslagperiode (die niet uniform meetbaar zijn), met een referentie aan hoe die wel bijdragen aan de beleidsdoelstellingen.
- Beschrijving van enkele partners/programma's waarmee wordt gewerkt en wat zij tijdens de verslagperiode bereikten.

III. Meer aandacht voor lange- en middellange termijn resultaten (en de verantwoording daarover) uit de Strategische Evaluatie Agenda

Een aantal van de lange- en middellange termijn resultaten, vastgesteld in afgeronde evaluaties in het voorgaande jaar, als opgenomen in de tabel Bijlage Afgerond evaluatie- en overig onderzoek (deel D, bijlage 2 Jaarverslag), wordt uitgelicht. Momenteel bevat het BHOS Jaarverslag alleen een overzicht van de titels van de afgeronde evaluaties (in deel D, bijlage 2), maar geen referentie aan de inhoud van de rapporten.

In aanvulling op deel D, bijlage 2, zal in deel B. Beleidsverslag, 4. Beleidsartikelen onder kopje C. Beleidsconclusies in de laatste alinea's worden ingegaan op:

- Een selectie van lange- en middellange termijn resultaten uit evaluaties of midterm reviews van belangrijke programma's.
- De belangrijke conclusies, aanbevelingen en geleerde lessen uit de uitgevoerde Periodieke rapportages (eens in de 4–7 jaar).

Op deze manier verdwijnt de indicatorentabel met toelichting (bijlage 4, Jaarverslag BHOS) en wordt deze vervangen door een manier van verantwoorden, die meer zeggingskracht heeft. In de begroting van 2026 is de tabel met indicatoren en streefwaarden voor de laatste keer bijgevoegd om de uitfasering van het vorige beleid (2021–2025) en de verantwoording daarover te faciliteren. 2026 is een overgangsjaar, waarin de verbeterde verantwoordingssystematiek zal infaseren. In de begroting van 2026 is reeds gelet op doelbepaling in de beleidsagenda. Bij de begroting van 2027 zullen de teksten van de begrotingsartikelen worden opgesteld conform de verbeterde verantwoordingssystematiek zoals gepresenteerd in deze brief.

De Minister van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking,
S.W. Sjoerdsma